

## ВІДГУК

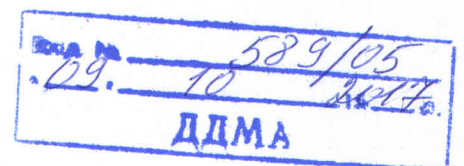
офіційного опонента на дисертаційну роботу Карапетян Оксани Акселівни на тему: «Стратегія підвищення потенціалу розвитку вугледобувних підприємств», виконану в Донбаській державній машинобудівній академії МОН України і подану до спеціалізованої вченої ради Д 12.105.03 у Донбаській державній машинобудівній академії для захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

### *Актуальність теми дослідження*

Вугледобувні підприємства України, які забезпечують національну економіку енергоресурсами, потребують постійних державних дотацій та приватних інвестицій через низький технічний рівень обладнання, складні природні умови розробки родовищ, наявність сильних зовнішніх конкурентів тощо. На сьогодні наукова думка можливість подолання проблем розвитку підприємств вугільної галузі вбачає в основному у підвищенні ефективності використання їх наявного потенціалу, залишаючи поза увагою питання формування і подальшого нарощування потенціалу розвитку. Разом з тим, виконання одного з основних завдань реструктуризації і розвитку стратегічно важливої для економіки України вугільної галузі, зокрема, переведення вугледобувних підприємств на бездотаційний і самоокупний режим діяльності, вимагають виявлення і оцінки потенціалу їх розвитку, створення дієвої стратегії його підвищення як основи довгострокового стабільного розвитку вугледобувних підприємств. Викладене зумовлює актуальність теми дисертаційного дослідження Карапетян О. А., в якому вирішено комплекс завдань щодо теоретичного і методичного підґрунтя формування стратегії підвищення ПРВП, моніторингу її виконання, оцінки рівня потенціалу розвитку вугледобувних підприємств ( ПРВП) і його складових.

### *Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації*

Аналіз змісту дисертації, автореферату, і наукових публікації Карапетян О. А. дозволяє встановити, що отримані наукові результати є обґрунтованими та достовірними.



Теоретичною основою дисертаційної роботи є положення сучасної економічної теорії, зокрема, концепцій ресурсної залежності і «екології популяцій», ситуаційної концепції розвитку підприємства, а також теорії державного і стратегічного управління. Під час розв'язання поставлених у роботі завдань використану низьку сучасних методів пізнання, а саме: абстрактно-логічний, структурної декомпозиції, систематизації, конкретизації, статистичного аналізу, графічний метод, метод ланцюгової підстановки, методи фінансового аналізу, а також системний підхід, структурно-функціональний метод, ієрархічне упорядкування, матричний метод.

Отримані автором наукові результати мають високий ступінь обґрунтованості, що підтверджується узагальненням значної кількості фундаментальних праць вітчизняних та закордонних вчених, використанням статистичної бази, достатньою апробацією та впровадженням розробок автора у діяльність вугледобувних підприємств та у навчальний процес.

Інформаційну базу дослідження становлять дані Міністерства енергетики і вугільної промисловості України, Державної служби статистики України, законодавчі й нормативно-правові акти та програмні документи державних і галузевих органів управління України, монографічні дослідження й наукові статті зарубіжних і українських авторів, публікації в спеціальних виданнях, результати власних досліджень автора, заснованих на даних внутрішньої звітності вугледобувних підприємств.

#### *Наукова новизна одержаних результатів*

В дисертаційній роботі поглиблені теоретичні засади і удосконалені методичні підходи до формування стратегії підвищення ПРВП на основі визначення його структури і кількісної оцінки.

Заслуговують на увагу представлені результати узагальнення теоретичних підходів до розуміння сутності і структури потенціалу розвитку вугледобувних підприємств, на основі яких автором уточнено зміст поняття «потенціал розвитку підприємства» (с. 27), виявлені галузеві особливості формування ПРВП

і його структура з деталізацією за окремими підсистемами (с. 36-41). У пункті 1.3 дисертації обґрунтовано комплекс принципів формування стратегії ПРВП (ієрархічність, системність, цільова визначеність, комплексність, науковість, ресурсна забезпеченість, кінцевість, результативність, економічність) (с. 65, 67), що надало розвитку теоретичним засадам стратегічного управління підприємством.

У другому розділі дисертації автор проаналізувала показники господарської діяльності вугледобувних підприємств України, виявила актуальні на поточний період часу закономірності їх динаміки (п. 2.1), що лягло в основу удосконалення методичного підходу до оцінки ПРВП, особливістю якого стала авторська система показників стану ПРВП і його окремих підсистем (часткових потенціалів), а також методичні рекомендації щодо їх обчислення з використанням інтегрального показника ПРВП (с. 78-93, 113). В процесі обґрунтування напрямів підвищення ПРВП автор застосувала удосконалений методичний підхід для оцінювання ПРВП чотирьох окремих шахт державних вугледобувних підприємств і його дослідження (п. 2.3 дисертації) на основі чого автором запропоновано і обґрунтовано чотири варіанти стратегій розвитку ПРВП, а саме: стратегія акселераторів, стратегія «зняття з якоря», стратегія «кроків назустріч», стратегія загального зростання (с. 110).

В третьому розділі дисертації за допомогою матричного методу співвіднесення стратегій розвитку ПРВП і загальних стратегій розвитку вугледобувного підприємства автором визначені їх найкращі для реалізації комбінації, а також доцільні, недоцільні і недоступні комбінації (с. 132-138), що дозволило удосконалити методичний інструментарій обґрунтування вибору стратегії підвищення ПРВП. Автором обґрунтовані методичні положення щодо змісту структурних елементів і формування різних типів стратегій підвищення ПРВП (акселераторів, «зняття з якоря», «кроків назустріч», загального зростання) на основі визначених в роботі принципів (с. 142-151) і запропоновано стратегію ПРВП для ВП «Шахта «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля», за рахунок чого удосконалені методичні засади стратегічного управління підприємствами вугільної промисловості. Запропоновані організаційні заходи з удосконалення системи внутрішнього аудиту, процедури його проведення, форми аудиторської звітності,

комп'ютеризації внутрішнього аудиту (с. 160-168), що надало розвитку комплексу інформаційно-аналітичного забезпечення моніторингу реалізації стратегії підвищення ПРВП.

Таким чином, автором досягнуто мети дисертаційного дослідження – розвитку теоретичного підґрунтя та вдосконалення методичних підходів до формування стратегії підвищення потенціалу розвитку вугледобувного підприємства на основі визначення його структури і кількісної оцінки.

### *Практичне значення одержаних результатів*

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані висновки і рекомендації можуть бути використані у діяльності вугледобувних підприємств України в процесі обґрунтування і прийняття управлінських рішень щодо створення стратегії підвищення ПРВП і моніторингу його стану.

Практичне значення результатів дисертаційного дослідження Карапетян О.А. підтверджується довідками про їх реалізацію на таких вугледобувних підприємствах, як ПАТ «Шахтоуправління «Покровське» (довідка від 12.10.2016 р. № 312/16) і ДП «Селидіввугілля» (довідка від 10.01.2017 р. № 2017/8п).

Результати дослідження, які мають теоретичний і методичний характер, використовуються у навчальному процесі Донбаської державної машинобудівної академії МОН України (довідка від 16.11.2016 р. № 094/06-62).

### *Повнота викладення результатів дослідження у публікаціях*

Автором за темою дисертації опубліковано 11 наукових праць, серед яких: шість – статті у наукових фахових виданнях, одна – у виданнях, які входять до міжнародних наукометричних баз; чотири – публікації у матеріалах конференцій, в яких з достатньою повнотою висвітлені результати проведеного дослідження. Загальний обсяг публікацій складає 4,41 ум.-друк. арк., з яких особисто автору належить 3,70 ум.-друк. арк. Положення, результати, висновки і рекомендації дослідження є особистим досягненням автора. Конкретний особистий вне-

сок автора в спільні наукові роботи показаний у переліку основних опублікованих робіт за темою дисертації.

Текст дисертації викладений науковим стилем, містить графічний матеріал, відзначається логічністю і чіткістю формулювання висновків і рекомендацій. Представлений автореферат роботи розкриває зміст дослідження і не містить інформації, відсутньої в дисертації.

#### *Дискусійні положення та зауваження до дисертації*

До тексту слід висловити певні зауваження.

1) Неможна безумовно погодитися з тезою автора про те, що дія потенціалу підприємства спрямована на забезпечення його функціонування і усунення недоліків внутрішнього середовища або адаптацію до зовнішнього середовища без зміни основних характеристик мікроекономічної системи (с. 16 дисертації, с. 6 автореферату). Потенціал підприємства і ПРВП складаються з одних і тих самих структурних елементів, а спрямування їх дії залежить від цілей і завдань реалізації потенціалу.

2) Отримані в підрозділі 2.3 результати обчислення рівнів часткових потенціалів і ПРВП в цілому доцільно було б порівняти з максимально можливими або оптимальними їх значеннями, що дозволило б отримати більш повне уявлення про стан ПРВП досліджених підприємств.

3) В роботі не наведено обґрунтування вибору вугледобувних підприємств, стосовно яких розраховувався і досліджувався ПРВП у підрозділі 2.3 дисертації.

4) Було б доцільно ширше розкрити в дисертації зміст програми зниження енерговитрат на основі проведення комплексного енергоаудиту, рекомендованої у підрозділі 3.2 для ВП «Шахта «Новгородівська» ДП «Селидіввугілля» в рамках створеної стратегії підвищення ПРВП, а також акцентувати її відмінності від існуючої на підприємстві аналогічної програми.

Висловлені зауваження не носять принципового характеру і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

*Загальний висновок щодо відповідності дисертації*

*встановленим вимогам*

Дисертація Карапетян Оксани Акселівни на тему: «Стратегія підвищення потенціалу розвитку вугледобувних підприємств» є завершеним, самостійним, цілісним науковим дослідженням. Дисертація виконана на актуальну тему і містить авторський підхід до вирішення важливого науково-практичного завдання щодо поглиблення теоретичних засад, удосконалення методичних підходів і організаційних положень з формування стратегії підвищення потенціалу розвитку вугледобувних підприємств на основі його кількісної оцінки.

Дисертація відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12 та 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями згідно Постанови від 19 серпня 2015 року № 656), а її автор, Карапетян О. А., заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

**Офіційний опонент:**

доцент кафедри менеджменту

ДВНЗ «Донецький національний

технічний університет» МОН України

кандидат економічних наук



О. В. Рева

Підпис к.е.н., доцента кафедри менеджменту ДВНЗ «ДонНТУ» засвідчую.

Вчений секретар ДВНЗ «ДонНТУ»



Н.С. Костюкова

